

SSC Weekly Focus

บทความวิเคราะห์สถานการณ์ยุทธศาสตร์และความมั่นคงของประเทศไทยรายสัปดาห์ | ฉบับที่ ๑๔/๕๗ | ๓๐ ธ.ค.๕๖ - ๕ ม.ค.๕๗

การปฏิรูปจีนยุคใหม่ : นโยบายหลักสู่ชัยชนะสำคัญต่อโลกและภูมิภาค

“ภายใต้สถานการณ์โลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน การพัฒนาของจีนจะแยกออกจากโลกไม่ได้ ในทางกลับกันความเจริญรุ่งเรือง และความมั่นคงของโลกก็ไม่สามารถที่จะแยกออกจากจีนได้เช่นกัน”... จึงเป็นที่มาของการพิจารณาและติดตามถึงแผนการปฏิรูปของจีนในยุคปัจจุบัน ที่มีจุดประสงค์เพื่อปรับปรุงและพัฒนาาระบบสังคมนิยม ทำให้ระบบการปกครองมีความทันสมัย และเพิ่มขีดความสามารถมากขึ้น แผนนี้ เน้นการปฏิรูปเศรษฐกิจเชิงลึกเต็มรูปแบบ โดยขั้นตอนสำคัญคือ สร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องระหว่างรัฐบาลกับตลาด เพื่อให้ตลาดเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากร โดยจะสร้างตลาดเสรีเป็นตลาดเดียวกัน มีการแข่งขันอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกันก็จะปรับปรุงประสิทธิภาพ และความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร, สร้างกติกาควบคุมตลาดเสรีที่เป็นธรรม เปิดกว้าง และโปร่งใส รวมถึงปรับปรุงกลไกราคาตลาดด้วย นอกจากนี้ ยังได้ประกาศความร่วมมือในการดูแลความมั่นคงภายในประเทศ เพื่อป้องกันเหตุการณ์ความไม่สงบที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย

การปฏิรูปประเทศของจีน

นับตั้งแต่ผู้นำจีนชุดปัจจุบันคือ ประธานาธิบดีสี จิ้นผิง (Xi Jinping) และนายกรัฐมนตรี หลี่ เค่อเฉียง (Li Keqiang) ได้ขึ้นมาดำรงตำแหน่ง ทั่วโลกต่างก็จับตามองเป็นอย่างมาก ผู้นำชุดใหม่ จะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายต่างๆ เพื่อนำประเทศจีนไปสู่ทิศทางใด เนื่องจากก่อนที่จะขึ้นมาดำรงตำแหน่งอย่างเป็นทางการ ได้มีการเน้นย้ำถึงการปฏิรูปประเทศเพื่อให้สามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยมีนโยบายที่สำคัญคือ การเน้นการกระจายความเจริญในประเทศ (Urbanization) จากเดิมที่กระจุกตัวอยู่บริเวณเมืองใหญ่ๆ ชายฝั่งตะวันออก ให้เข้ามาอยู่ในบริเวณใจกลางประเทศ (inland) มากขึ้น โดยยอมที่จะปรับลดอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ จากที่เคยเติบโตเฉลี่ยกว่าร้อยละ ๑๐ ตลอดช่วงหลายปีที่ผ่านมาลงเหลือแค่

ร้อยละ ๗.๕ เพื่อให้เศรษฐกิจเติบโตช้าๆ อย่างยั่งยืนจากในประเทศ แทนที่จะเน้นการส่งออกให้เติบโตได้สูงๆเหมือนในอดีต

ทั้งนี้ แนวทางการปฏิรูปฯ นี้ มีความชัดเจนมากขึ้น หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมครั้งที่ ๓ ของคณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์ ชุดที่ ๑๘ (Third Plenum) ซึ่งได้มีการประกาศแผนการปฏิรูปฉบับสมบูรณ์ที่สุดในรอบเกือบ ๓๐ ปี มีภารกิจที่รัฐบาลจีนตั้งเป้าไว้ทั้งสิ้น ๖๐ ภารกิจ แบ่งเป็น ๑๕ เรื่องใหญ่ๆ ครอบคลุมทั้งในด้านของเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการป้องกันประเทศ ซึ่งเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจให้กับนักลงทุน และนักวิเคราะห์ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะประเด็นหลักๆ ที่จีนมุ่งให้ความสำคัญ คือ การผ่อนปรนนโยบายลูกคนเดียว การยกเลิกค่าแรงงาน และนโยบายด้านการป้องกันประเทศ ที่อาจมีนัยยะสำคัญต่อ ระบบโลก และภูมิภาคได้

ผลกระทบในอนาคต : China Reform

ทิศทางในอนาคต →

ระดับโลก
- จีนสามารถก้าวขึ้นสู่การเป็นมหาอำนาจของโลกได้อย่างรวดเร็วขึ้น
- จีนสามารถดำรงความยิ่งใหญ่ในระบบเศรษฐกิจโลกได้อย่างต่อเนื่องต่อไป
- ความเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนจะเป็นฐานในการสร้างเสถียรภาพของเศรษฐกิจโลก
ระดับภูมิภาค & ไทย
- สหรัฐฯ อาจเข้ามามีบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศและทางการทหารมากขึ้น
- ผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของชาติสมาชิกอาเซียนโดยรวม

Infographic by : กศย.ศศย.สปท.

การผ่อนปรนนโยบายลูกคนเดียว

แผนการผ่อนปรนนโยบายลูกคนเดียวเกิดขึ้นท่ามกลางความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาสัดส่วนประชากรภายในประเทศที่มีแนวโน้มว่า ชาวจีนวัยทำงานจะมีจำนวนลดลงจนสวนทางกับประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อการพัฒนาและเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

สำหรับประเด็นการผ่อนปรนนโยบายลูกคนเดียวที่ถูกบังคับใช้นานกว่า ๓๐ ปี จะทำให้ครอบครัวชาวจีนสามารถมีลูกได้ ๒ คน ภายใต้เงื่อนไขที่ว่า พ่อหรือแม่ของเด็กจะต้องเป็นลูกคนเดียว โดยจะเริ่มบังคับใช้ในบางพื้นที่ภายใน ไตรมาสแรกในปี ๒๐๑๔ โดยมุ่งหมายไปที่การแก้ไขปัญหาสัดส่วนประชากรที่เริ่มปรากฏเค้าลางความรุนแรงขึ้นมา โดยเฉพาะกลุ่มประชากรวัยทำงานในจีนที่มีอยู่ราว ๙๔๐ ล้านคนซึ่งในช่วง ๒-๓ ปีที่ผ่านมา ชาวจีนวัยทำงานลดลง ๓.๔๕ ล้านคนต่อปี และประเมินว่าจะลดลงอีก ๒๙ ล้านคนในทศวรรษนี้ ตลอดจนจำนวนผู้สูงอายุจำนวน ๑๙๔ ล้านคนที่ยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่องจนคาดการณ์กันว่าจะมีสัดส่วนถึง ๑ ใน ๓ ของประชากรจีนในปี ๒๕๕๓ ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจแดนมังกรอย่างมีอาจหลีกเลี่ยง

การผ่อนคลายนโยบายลูกคนเดียวนี้ ทำให้نگลงทุนพากันเข้าลงทุนซื้อหุ้นในกิจการที่คาดว่าจะได้รับประโยชน์จากนโยบายเพิ่มทายาท อาทิ ธุรกิจผลิตผ้าอ้อมเด็กและนมผงสำหรับทารก พร้อมกับที่ครอบครัวต่างๆ เตรียมพร้อมต้อนรับสมาชิกคนใหม่ของครอบครัวด้วยการขยับขยายบ้านและรถยนต์ใหม่เนื้อที่มากขึ้น ทั้งนี้ รัฐบาลจีนกล่าวว่า ได้มีการเตรียมมาตรการหลากหลายมาตรการเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาทารกแรกเกิดปริมาณมหาศาลในเวลาอันสั้น ซึ่งหนึ่งในนั้นอาจมีมาตรการด้านการเงินอยู่ด้วย ทั้งยังพบว่าครอบครัวในเมืองใหญ่จำนวนมากต่างมีความสามารถในการแบกรับภาระเลี้ยงดูทารกตัวน้อยที่ต้องลืตามาตุโลกได้เช่นกัน

นอกจากนี้ รัฐบาลจีนยังได้พยายามผลักดันภาคเอกชนให้เข้ามา มีบทบาทในการตัดสินใจเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งบรรดาผู้กำหนดนโยบายหลังมานี้ไม่ใฝ่ มองว่า การยกเลิกกฎการมีลูกคนเดียวในครอบครัวจะเป็นการเริ่มต้นที่ดีในการกระตุ้นให้เศรษฐกิจกลับมาเติบโตอย่างร้อนแรงอีกครั้ง

การรับรองกฎหมายยกเลิกระบบค่ายแรงงาน

การยกเลิกค่ายแรงงาน ถือเป็นส่วนหนึ่งของการปรับปรุงสิทธิมนุษยชนและกระบวนการศาลยุติธรรม ซึ่งจะรวมทั้งการลดจำนวนกรณีอาชญากรรม ที่จะถูกตัดสินโทษประหารชีวิต

ที่ผ่านมาจีนเริ่มใช้ “ระบบค่ายแรงงาน เพื่ออบรมการศึกษาใหม่” (re-education through labour) ในปี ๒๕๐๐ ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศมหาอำนาจและนักสิทธิมนุษยชนให้ความสนใจมาโดยตลอด โดยเป็นระบบจัดการลงโทษเหล่าผู้กระทำความผิดเล็กน้อย แต่ทว่ากลับมีช่องโหว่อยู่ที่การอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ตำรวจสามารถจับกุมและสั่งลงโทษคุมขังผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดไว้ในค่ายแรงงานได้นานถึง ๔ ปี ไม่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาจากสำนักงานศาลยุติธรรม ซึ่งมีผลบังคับใช้แล้วตั้งแต่วันที่ ๒๘ ธ.ค.๕๖ เป็นต้นมา และแม้ทางการจีนจะสั่งยกเลิกระบบค่ายแรงงานลงไปแล้ว แต่ก็พบระบบการตัดสินลงโทษในรูปแบบอื่นๆ เช่น “คุกมืด”, “การใช้ยาเพื่อการบำบัดฟื้นฟู” และ “ศูนย์ล้างสมอง” มาใช้ทดแทน ทั้งนี้ผู้ที่ยังคงถูกลงโทษในค่ายดังกล่าวจะได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระ เนื่องจากก่อนหน้านี้บรรดานักกฎหมายของจีนต่างยอมรับว่าระบบค่ายแรงงานนั้น ดำเนินบทบาทหลักในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของสังคม ตลอดจนลงโทษและ

ปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดให้เปลี่ยนไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามพวกเขาเห็นด้วยว่าปัจจุบันนี้จะมีระเบียบแบบแผน ข้อกฎหมาย และวิธีการปรับปรุงพฤติกรรมผู้กระทำความผิดลักษณะอื่นๆ ที่สามารถมาใช้แทนได้อย่างเหมาะสมมากกว่า

นโยบายด้านการป้องกันประเทศ

นอกจากการมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจแล้ว จีนยังให้ความสำคัญในด้านการป้องกันประเทศควบคู่ไปอีกด้วย โดยมุ่งหวังให้เป็นประเทศที่มีความมั่นคงและมีความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการประกาศเขตแสดงตนเพื่อการป้องกันภัยทางอากาศ (Air Defense Identification Zone หรือ ADIZ) ของจีนเหนือ่านฟ้าทะเลจีนตะวันออก นอกจากนี้จะเกี่ยวพันกับประเทศญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และได้หวันโดยตรงแล้ว ยังคาบเกี่ยวกับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะอาเซียน และมีความเป็นไปได้ว่าอาจนำไปสู่การเผชิญหน้าทางทหารที่จะรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ การที่จีนประกาศป้องกันภัยทางอากาศเหนือทะเลจีนตะวันออกต่างจากเขตของประเทศอื่นๆ เพราะนอกจากจะอยู่ใน่านฟ้าระหว่างประเทศแล้ว จีนกำหนดให้เครื่องบินที่เพียงจะบินผ่านเขตนี้ต้องระบุแจ้งตนเอง ในขณะที่ประเทศอื่นๆ กำหนดให้มีการระบุแจ้งตนเฉพาะสำหรับเครื่องบินที่จะบินมุ่งเข้ามาใน่านฟ้าอาณาเขตของตนเท่านั้น และเพื่อเป็นการแสดงจุดยืนเรียกร้องสิทธิการครอบครองด้านการปฏิบัติเพื่อให้ตอบสนองต่อนโยบายการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันประเทศของจีน และอาจเป็นสัญญาณว่าจีนจะมีบทบาทในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมากขึ้น

ทิศทางในอนาคตจากการปฏิรูปประเทศของจีน

การปฏิรูปประเทศของจีนนำมาสู่การเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ จากเศรษฐกิจการเกษตรเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมมากขึ้น ระบบทุนนิยมมีพลังมากขึ้น แม้ว่ารัฐยังคงควบคุมกรรมสิทธิ์เหนือปัจจัยการผลิตที่สำคัญ คือ ที่ดิน อยู่ก็ตาม แต่ก็มีมีการปรับนโยบายต่างๆ โดยเฉพาะนโยบายต่างประเทศและเน้นการเปิดประเทศมากขึ้น มีการใช้ยุทธศาสตร์การทูตรอบทิศทาง ทำให้จีนก้าวขึ้นเป็นมหาอำนาจของโลกได้อย่างรวดเร็วขึ้นและสามารถดำรงสถานะดังกล่าวได้ การปรับเปิดประเทศด้วยนโยบายการทูตได้นำไปสู่การลดน้อยถอยลงของอุดมการณ์สังคมนิยม และทำให้จีนต้องพึ่งพาทุนและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการสร้างความทันสมัยทางการทหารจากนานาประเทศมากขึ้น รวมทั้งต้องเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจโลก เพื่อให้จีนสามารถดำรงความยิ่งใหญ่ทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่องต่อไป เพราะจีนเป็นแหล่งของการลงทุน การค้า และแหล่งอุปทานทางเศรษฐกิจที่ยิ่งใหญ่ และมีเศรษฐกิจที่สามารถทำให้อยู่ได้ด้วยตนเอง คือ ธัญพืชและพลังงาน ดังนั้นความเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนจึงถือเป็นการสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโลก

ส่วนในระดับภูมิภาค มีความเป็นไปได้ว่าอาจเป็นเหตุให้ชาติสมาชิกอาเซียนบางประเทศต้องอิงและยอมให้สหรัฐฯ มีบทบาทมากขึ้น และอาจเป็นข้ออ้างอย่างดีให้กับสหรัฐฯ เพื่อขยายบทบาททางการเมืองระหว่างประเทศ และทางทหารในภูมิภาคนี้ ที่รัฐบาลจีนต้องตระหนัก รวมทั้งต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับอาเซียนโดยรวม นอกจากนี้ ไทยเองในฐานะหนึ่งในชาติสมาชิกอาเซียนคงหนีไม่พ้นที่จะได้รับผลกระทบดังกล่าวตามไปด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เช่นกัน ... ๑-

อ้างอิง :

- ◇ www.theatlantic.com/china/archive/...chinas.../274067/
- ◇ www.bangkokbiznews.com

